

KESKKONNAMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

EL looduse taastamise määrus

Kadri Möller

Looduskaitse osakonna nõunik

3. aprill 2023

Euroopa Liidu looduse taastamise määrus

- Euroopa Komisjoni ettepanek 22.06.2022
- Eesti seisukohad Vabariigi Valitsuses, Riigikogu keskkonnakomisjonis ja EL asjade komisjonis kinnitati detsembris 2022
- Praegu läbirääkimised:
 - EL Nõukogu keskkonna töögrupis
 - Euroopa Parlamendis
- Lõpuks kokkulepe EL Nõukogu, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni vahel

Miks taastamise määrus

EL elurikkuse strateegia 2030:

- Probleemiks jätkuv ökosüsteemide kahjustumine ja elurikkuse kadu
- Kaitsealadest üksi ei piisa
- Vabatahtlikud meetmed pole olnud piisavad (EL elurikkuse strateegia 2020)
- Järelikult on vaja õiguslikult siduvaid taastamise eesmärke

Mis on looduse taastamine

Taastamine – protsess, mille käigus aidatakse **aktiivselt või passiivselt** kaasa sellele, et taastuks ökosüsteemi hea seisund või liigutaks selle poole,....., et säilitada või suurendada elurikkust ja ökosüsteemi vastupanuvõimet;

Taastamise määruse struktuur

- Määruse eesmärk, mõisted
- Taastamise eesmärgid ja kohustused ökosüsteemide kaupa
- Riiklikud taastamiskavad
- Seire ja aruandlus
- Lisad

Taastamise määruse üldine eesmärk

- Ökosüsteemide taastamisega kaasa aidata järjepidevale, pikaajalisele ja püsivale elurikkuse taastumisele ja looduse püsimisele

Lisaks tuleb panustada:

- EL kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise eesmärkidesse
- Rahvusvaheliste kohustuste täitmisesse

Taastamise määruse eesmärk

- Aastaks 2030 tuleb taastamismeetmed rakendada **20%** EL maismaast ja merealast
- Aastaks 2050 peavad taastamis-meetmed olema rakendatud **kõikidel taastamist vajavatel ökosüsteemidel**

Taastamise eesmärgid

- Kaitstavad elupaigatüübid (loodusdirektiiv) ja kaitstavate liikide elupaigad (loodus- ja linnudirektiiv) maismaal (art 4)
- Mere-elupaigad (art 5)
- Linnaökosüsteemid (art 6)
- Jõgede sidusus (art 7)
- Tolmeldajad (art 8)
- Agroökosüsteemid (art 9)
- Metsaökosüsteemid (art 10)

Maismaa, ranniku ja magevee ökosüsteemid

- Määruse I lisa (loodusdirektiivi I lisa **elupaigatüübid**) mitte-heas seisus olevatest elupaigatüüpidest tuleb taastamismeetmed ellu viia ja vajadusel taasluua:
 - 2030 – 30%
 - 2040 – 60%
 - 2050 – 90%
- Loodus- ja linnudirektiivi **liikide elupaikade** jaoks kehtestatakse taastamismeetmed, et parandada nende elupaikade kvaliteeti ja kvantiteeti, eesmärk positiivse trendi saavutamine
- Oluline on ka sidususe suurendamine

Elupaigatüüpide seisund

Struktuur ja funktsioonid:

- Hea (ha)
- Halb (ha)
- Teadmata (ha)
- Aastaks 2030 tuleb taastamismeetmed ellu viia 30% halvas ja teadmata seisus elupaigatüüpide esinemisaladel (25 000 – 60 000 ha) rühmade kaupa: märgalad; **rohumaad**; jõe-, järve, lammi- ja kaldaelupaigad; metsad; stepi-, nõmme ja võserikuelupaigad; paljandi- ja luiteelupaigad

Erandid

- *Force majeure*
- Vältimatud elupaikade muutused otseselt kliimamuutuste tõttu
- Ülekaalukas avalik huvi, kui puuduvad alternatiivid

Mereökosüsteemid

- Määruse II lisa mitte-heas seisundis olevatest elupaigatüübi rühmadest (EUNIS klassifikatsioon, eristatud mere regioonide kaupa) tuleb taastamismeetmed ellu viia ja taasluua:
 - 2030 – 30%
 - 2040 – 60%
 - 2050 – 90%
- Määruse III lisa liigid, loodusdirektiivi ja linnudirektiivi liigid - eesmärgiks positiivne trend, aastaks 2050 soodne seisund
- **Erandid**

Linnaökosüsteemid

- Iga linna roheala, sh puuvõrade katvus **ei vähene** aastaks 2030 võrreldes aastaga 2021
- Linnade rohealade, sh puuvõrade katvuse **suurenemine** liikmesriigis võrreldes 2021:
 - 2040 - 3%
 - 2050 - 5%
- 2050 - vähemalt **10% puuvõrade katvus**
- olemasolevatesse ja uutesse hoonetesse ning taristuarendustesse mh renoveerimise ja uuendamise kaudu lõimitud linna rohealade summaarne juurdekasv

Jõgede sidusus ja lammialad

- Rändetakistuste inventuur nii, et aastaks 2030 saaks taastada EL-s 25 000 km vaba veevooluga jõgesid
- Riigisiseseid tõkete eemaldamise ja üleujutusosalade taastamise eesmärgid sätestatakse taastamiskavas
- [Guidance on Barrier Removal for River Restoration](#)

Tolmeldajad

- Aastaks 2030 tuleb peatada tolmeldajate populatsiooni vähenemine, pärast seda peab populatsioon hakkama suurenema vastavalt hiljem kokkulepitavatele indikaatoritele
- Euroopa Komisjon peab aasta jooksul pärast määruse jõustumist vastu võtma rakendusakti tolmeldajate seire metoodika kohta

Agroökosüsteemid

- Taastamismeetmed põllumajanduse ökosüsteemide elurikkuse suurendamiseks
- Taastamiskavas tuleb määrata eesmärgid:
 - rohumaade liblikate indeks
 - põllumaade mineraal muldade orgaanilise süsiniku varu
 - mitmekesiste maastikuelementidega põllumajandusmaa osakaal (10% aastaks 2030)

Agroökosüsteemid (2)

Põllulinnuindeksi suurendamine:

- Aasta pärast määruse vastuvõtmist - 100
- 2030 - 110
- 2040 - 120
- 2050 - 130

Agroökosüsteemid (3)

- Kuivendatud turvasmuldadega põllumajandusmaa taastamine:
 - 2030 – 30%, sh veerand taassoostamine (~2850 ha)
 - 2040 – 50%, sh pool taassoostamine (~9500 ha)
 - 2050 – 70%, sh pool taassoostamine (~13 300 ha)
- Arvesse lähevad ka:
 - turbakaevandusalade taassoostamine (jääksoid ~6000 ha)
 - Kuni **20%** ulatuses nende alade taassoostamine, mida ei kasutata põllumajandusmaana või turbakaevandusalana

Metsaökosüsteemid

- Meetmed metsaökosüsteemide elurikkuse suurendamiseks
- Indikaatorite suurenemine, kuni saavutatakse taastamiskava eesmärgid või uued kehtestatavad eesmärgid:
 - Surnult seisev puit
 - Lamapuit
 - Vanuseline struktuur
 - Metsade sidusus
 - Metsalinnuindeks
 - Metsamulla süsinikuvaru

Riiklik taastamiskava

- Tuleb esitada kahe aasta jooksul määruse jõustumisest:
 - Taastatava ala pindala iga taastamiseesmärgi kohta
 - Indikaatorid (mh metsalinnuindeks)
 - Taastamismeetmed
 - Ajakava
 - Tulemuslikkuse seire
 - Kasu kliimale
 - Rahastamisvajadus
- Komisjon kinnitab rakendusaktiga taastamiskava ühtse vormi

Seire

sh

- Elupaikade seisundi muutus
- Linna rohealade pindala
- Põllulinnuindeks jt agroökosüsteemide elurikkuse näitajad
- Metsaökosüsteemide elurikkuse näitajad

Aruandlus

- Kord aastas taastamisalad
- Iga 3 aasta tagant täpsem aruanne, esimene kord 2031

KESKKONNAMINISTEERIUM

Aitäh kuulamast!

kadri.moller@envir.ee

Fotod: Herdis Fridolin